

Efter kritik från Datainspektionen

Läkarförbundets rutiner ändras

Läkarförbundet får kritik av Datainspektionen för det sätt förbundet har använt personuppgifter på icke medlemmar. Det strider mot Personuppgiftslagen, och nu tvingas Läkarförbundet att ändra rutinerna i den medlemservice som ges till lokala läkarföreningar.

■ Då Östergötlands läkarförening skulle inleda löneförhandlingar 2004 behövde föreningen veta vilka av landstingets läkare som var medlemmar och som föreningen skulle förhandla för. Landstinget i Östergötland tillhandahöll en excel-fil på samtliga anställda läkare, en fil som läkarföreningen skickade till Läkarförbundet centralt, där den stämde av mot medlemsregistret. Av samtliga anställda läkare var 180 inte medlemmar i förbundet, och dessa sammanställdes med namn och personnummer i en separat fil som skickades till läkarföreningen.

Försökte värva medlemmar

Lokala förtroendemän inom Östergötlands läkarförening såg nu en möjlighet att värva nya medlemmar och tog därför kontakt med läkare som fanns med i datafilen över icke medlemmar. Åtminstone en av de läkare som blev kontaktade reagerade negativt på förbandet och anmälde det till Datainspektionen.

Sedan Datainspektionen granskat ärendet, och tagit till sig Läkarförbundets yttrande, konstaterar Datainspektionen att behandlingen av icke medlemmars personuppgifter strider mot flera

paragrafer i Personuppgiftslagen. Nu måste Läkarförbundet se över sina rutiner.

– Vi måste bli tydligare med att aldrig lämna ut några uppgifter som inkluderar icke medlemmar. Men principiellt har vi ju rätt att jämföra listor på medlemmar och icke medlemmar, det skriver också Datainspektionen. Det för att säkert kunna identifiera vilka som är medlemmar för att kunna tillvarata deras intressen, säger Läkarförbundets VD Catarina Andersson Forsman.

– Det är oerhört ovanligt att listor med personuppgifter används annat än vid lönerrevisioner. Rekrytering av nya medlemmar sker ju normalt genom att klinikombuden tar kontakt med anställda.

Ingen engångsföreteelse

Enligt Personuppgiftslagen får personuppgifter behandlas utan den registrerades samtycke, om behandlingen är nödvändig för att ett ändamål som rör ett berättigat intresse hos den personuppgiftsansvarige ska kunna tillgodoses. Då krävs det dock att detta intresse väger tyngre än den registrerades intresse av skydd mot kränkning av den personliga integriteten. Datainspektionen har därför inget att invända mot att Läkarförbundet centralt gjort den samkörningen.

Men efter det att förbundet stämt av listan med medlemmar mot arbetsgivarens anställningslista, skulle man inte ha använt listan med icke medlemmar till något ytterligare.

På Datainspektionen känner man inte till liknande fall.

– Vår verksamhet bygger till stor del på att vi får in olika klagomål, och jag känner inte till några sådana sedan tidigare som gäller fackföreningsrörelsen, och man kan därför utgå ifrån att det är ovanligt att personuppgifter hanteras på det här sättet, säger tillsynsdirektör Britt Marie Wester på Datainspektionen.

Enligt Läkarförbundets IT-ansvarige, Karl Benckert, inträffar det någon enstaka gång per år att hela filer på medlemmar respektive icke medlemmar skickas till en lokal läkarförening.

– Det är relativt ovanligt att vi skickar datafiler överhuvudtaget, normalt får föreningen listor på vilka som är medlemmar. Nu ska vi se över rutinerna och inte göra den här typen av samkörningar i framtiden. Vi ska dessutom bli mycket tydligare mot lokalföreningarna att man inte får använda uppgifter om icke medlemmar i sitt fackliga arbete, säger Karl Benckert.

Datainspektionen skriver i sitt beslut att den förutsätter att Läkarförbundet upphör med behandlingen av personuppgifter i den del som strider mot Personuppgiftslagen och vidtar inga ytterligare åtgärder just nu. Men ärendet kan komma att följas upp av Datainspektionen.

Peter Örn

peter.orn@lakartidningen.se

Eva Nilsson Bågenholm kommittéordförande i WMA

Läkarförbundets ordförande Eva Nilsson Bågenholm har valts till ordförande i kommittén för medicinsk etik inom World Medical Association, WMA. Samtidigt invaldes hon som ledamot i WMAs styrelse.

■ WMAs arbete innefattar numera fler områden än medicinsk etik, men det är fortfarande de etiska frågorna som väger tyngst.

Det är också frågan om medicinsk etik som efter andra världskriget ledde till att WMA bildades överhuvudtaget och som gett den medicinska professio-

nen Helsingforsdeklarationen, Lissabondeklarationen etc.

Idag har organisationen ett 80-tal medlemsländer, och fortfarande finns många svåra frågor som måste lösas för att uppnå en gemensam etisk medicinsk norm bland medlemsländerna, menar Eva Nilsson Bågenholm.

– Vi har exempelvis frågan om att kinesiska läkare misstänks delta i tillvaratagande av organ från dömda kinesiska fångar. Vi kommer att efterhöra hos det kinesiska läkarförbundet hur det ligger till och sedan via olika kanaler, såsom WHO och regeringarna, försöka agera, säger Eva Nilsson Bågenholm.

– Även Kina ingår i WMA, men de har inte deltagit i några av våra möten på länge.

Hösten 2004 färdigställde WMA en etikmanual som är tänkt att användas vid medicinsk utbildning i de olika medlemsländerna. För närvarande pågår en genomgång av de olika deklamationer som WMA antagit genom åren. Vissa kommer att revideras, andra kanske arkiveras. Nyligen antogs ett dokument gällande genetisk forskning. Det, liksom allt övrigt arbete inom WMA, syftar till att uppnå en gemensam etisk standard.

Peter Örn